

Badea (BNR): România se afla la un nivel semnificativ inferior mediei europene în privința intermedierei financiare

România se afla la un nivel semnificativ inferior mediei europene în privința intermedierei financiare, fiind pe ultimul loc între economiile din Europa Centrală și de Est, la o distanță considerabilă față de restul regiunii, a afirmat, miercuri, Leonardo Badea, prim-viceguvernator al Bancii Naționale a României (BNR).

"Intermedierea financiară nu este doar o chestiune de raportări contabile sau de indicatori de sistem. Ea exprimă, în esență, încrederea care leagă economia reală de finanțare: încrederea populației și a antreprenorilor că regulile sunt aplicate corect și echitabil, în interesul general; încrederea bancilor că pot gestiona riscuri într-un cadru predictibil; și, nu în ultimul rând, încrederea decidenților că mecanismele de piață pot susține dezvoltarea și progresul, fără a pune în pericol echilibrul fundamental. Datele cele mai recente întăresc un diagnostic deja cunoscut: România se află la un nivel semnificativ inferior mediei europene în privința intermedierei financiare. Totuși, sectorul bancar din țara noastră traversează o perioadă bună, având o serie de indicatori fundamentali în bandă cu cel mai redus risc, conform încadrării Autorității Bancare Europene, menționând aici rata fondurilor proprii de nivel I, indicatorul de acoperire a necesarului de lichiditate sau indicatorii de profitabilitate. Însă, în trimestrul al treilea din 2024, activele sectorului bancar erau de numai 49,8% din PIB. Comparativ, în Bulgaria cifra era de 92,7%, în Polonia 93%, în Ungaria 106,3%, în Cehia 130,81%, în timp ce media Uniunii Europene se situează la 214%. Suntem, asadar, pe ultimul loc între economiile din Europa Centrală și de Est, la o distanță considerabilă față de restul regiunii - practic, la jumătate față de următorul stat clasat", a precizat Leonardo Badea.

El a menționat că este important să facem o distincție de natură analitică, având în vedere că volumul creditelor este o variabilă de stoc, în timp ce produsul intern brut este o variabilă de flux. În opinia sa, această diferență de natură afectează sensibilitatea lor la șocuri economice: PIB-ul reacționează mai rapid și mai amplu la șocuri tranzitorii, în timp ce soldul creditului este influențat mai ales de factori structurali sau conjuncturali, cu efecte întârziate.

Potrivit prim-viceguvernatorului BNR, pe termen mediu, în cazul României, ritmul de creștere economică ne-a plasat printre cele mai performante economii din regiune. El a menționat că această evoluție a impulsat dinamica PIB-ului și, implicit, a afectat gradul de intermediere printr-o modificare accelerată a numitorului. Chiar dacă, concomitent, s-au înregistrat creșteri substanțiale în volumul de credite noi acordate, acestea nu au fost suficiente pentru ca stocul total de credite - și, prin extensie, activele bancare - să țină pasul cu viteza de creștere a economiei.

"Intermedierea redusă nu este rezultatul unei singure disfuncționalități, ci exprimă un ansamblu de cauze structurale, comportamentale și instituționale, care trebuie înțelese în toată complexitatea lor. Pentru a ilustra mai clar structura elaborată a acestor mecanisme, aș dori să mă opresc, într-o primă etapă, asupra segmentului creditului ipotecar. România se distinge, în acest domeniu, prin trei trăsături particulare în contextul Uniunii Europene: detine cea mai ridicată rată de proprietari de locuințe; înregistrează o pondere semnificativă a tranzacțiilor imobiliare efectuate cu bani lichizi, în afara creditului bancar; și, deși poate părea surprinzător, țara noastră se află printre statele europene cu cele mai scăzute prețuri la proprietățile rezidențiale. Cred că trebuie spus clar: aceste trăsături nu reprezintă vulnerabilități în sine. Ele pot fi interpretate ca expresii ale unei bunăstări relative - un rezultat al unor politici de locuire, al structurii sociale și al unui comportament prudent al populației. Totuși, în mod paradoxal, ele limitează volumul creditului ipotecar. În același timp însă, contribuie la o formă de echilibru economic și social", a spus Leonardo Badea.

În mod similar, și în cazul companiilor, Leonardo Badea a precizat că au fost identificate câteva trasaturi structurale care influențează în mod semnificativ nivelul de intermediere bancară în România.

"De exemplu, prevalența creditului comercial între firme amplifică riscul de contagiune în fața unor socuri adverse, mai ales în condițiile în care furnizorii de astfel de credite nu dispun, de regulă, de capacitatea de absorbție a riscurilor pe care o au instituțiile de credit. Reamintesc faptul că România este țara cu cea mai mare utilizare a creditului comercial la nivelul UE, reprezentând circa 20% din pasivul bilantier agregat. În 2023, datoriile comerciale la nivelul companiilor nefinanciare au înregistrat o creștere de 7% față de anul precedent, la 421 miliarde lei - de peste două ori mai mult decât creditarea bancară. Acestea au o rată de neperformanță, calculată ca pondere a restanțelor față de furnizori în total datorii comerciale, de 11%, semnificativ mai mare față de rata de neperformanță aferentă creditelor bancare. Totodată, un segment consistent de companii mari preferă creditarea externă în valută, ceea ce face ca îndatorarea privată externă să crească, contribuind la presiuni suplimentare asupra echilibrelor macroeconomice, situație nejustificată în contextul în care resursele interne de finanțare sunt consistente, iar raportul credite/depozite se menține sub 70%", a explicat Leonardo Badea.

Potrivit acestuia, rezultă de aici cel puțin o oportunitate nevalorificată, aceea de a transforma mai eficient economisirea internă în creditare productivă.

Leonardo Badea a afirmat că atât timp cât sistemul bancar dispune de lichiditate adecvată și stabilă, preferința unor companii pentru finanțare externă semnaleză, mai degrabă, provocări de competitivitate ale ofertei interne de creditare, decât constrângeri reale de resurse.

"De asemenea, având acces limitat la finanțarea bancară, un număr mare de companii cu capitaluri proprii negative consumă resurse, capital și forță de muncă, care ar putea fi direcționate spre entități mai productive. Ele perpetuează o alocare ineficientă a factorilor de producție, limitează potențialul de creștere economică, întretin fragilitatea și volatilitatea ofertei și pieței muncii pe timp de criză. Numărul companiilor subcapitalizate a fost în 2023 de 260.000 companii, o creștere cu 9% față de anul anterior, acestea ajungând să reprezinte 31% din totalul firmelor din economie.

Chiar și în acest context, orice planuri care vizează o creștere a intermedierei financiare trebuie construite cu grijă - având permanent în vedere nevoia de sustenabilitate, reziliență și robustețe a sistemului financiar. Pentru că nu orice creștere este benefică - ci doar aceea care are la bază fundamente solide, este diferențiată, adaptată și însoțită de mecanisme robuste de evaluare a riscurilor", a mai spus Leonardo Badea.

Prim-viceguvernatorul Bancii Naționale a României a participat miercuri la conferința cu tema "Ancore strategice pentru dezvoltarea sectorului bancar în noul context global", organizată de BNR și Academia de Studii Economice București.